

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 ft. — kr.
Félévre 5 „ „ „ „
Negyedévre 2 „ „ „ „
Egy hónapra 1 „ „ „ „

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond,**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasábos polt sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többszöri hirdetések alk. szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díj minden külön beiktatásért 30 kr.

Minta-város. *)

Debreczen városának adjuk ezt a kitüntető elnevezést. Megérdemli méltán! És ezzel nem sérthetjük Magyarország egyetlen vidéki városát se; mert az alföldi kálvinista Róma csakugyan érdemes arra, hogy követendő példakép álljon minden magyar város előtt. Abból az alkalomból emlékezünk meg Debreczenről, hogy közönségében egy valóban imponáló, nagyszerű elhatározását valóra váltja gyakorlati cselekvés rendjén.

Debreczen város közönsége úgy akarja megünnepelni a magyar állam ezredéves fennállásának a fordulóját, hogy két millió forintos alapítványt készítsen a debreczeni főiskolának egyetemmé való át lakítására. Nem fordul senkihez se tanácsért, se anyagi támogatásért. Kitélik tőle a nagybecsű eszméire való elhatározás is, a tervezet kidolgozására való értelmesség is, a megvalósításhoz szükséges pénz is. Igazán irigylésre méltó az erejét is, de még inkább ezért a gondolatért!

Debreczen város érdemes főszámvévője — a mint erről mai lapunkban már megemlékeztünk már ki is dolgozta azt a jeles munkálatot, melyben apróra részletezi a két millió forintos alapítvány összes módozatait. Szabó József főszámvévőnek mindenképen becsületére válik ez a munkálat. Pénzügyi része finanszírozhatóságát dicseri, míg a nagyszerű terv megoldása kétségtelenné teszi, hogy Debreczen város főszámvévője a hazafias gondolkodás dolgában magasan fölemelkedik a hétköznapi színvonalon. Azt tartja, hogy látványosságokkal, csillogó felvonulásokkal, ha még oly pompások is, — nem ünnepehetjük meg méltóképen az állami fennállás ezer esztendő fordulóját. Ezeknek a látványosságoknak az emléke gyorsan elmosódik; ezeket a külföld bámulja ugyan, de nemzetünkönkről való itéletét kulturális intézményeink mérlegelése után formálja meg. Állam és törvényhatóságok a honalapításhoz méltó, maradandó örök emléket a műveltségnek szentelt intézmények által állítanak.

Ez aztán bölcs beszéd! Tanulhatunk belőle gögös miniszterek és parlamenti kapacitások! De a beszéd, ha még oly bölcs és fontos is, keveset ér, ha nem követi hozzá illő cselekedet. A debreczeni főszámvévő bölcs beszédének az igazi tartalmát, az igazi jelentőségét Debreczen város közönsége adja meg azzal az

*) Az »Egyetértés« szombati számából vesszük át a cikket, a mely városunk dicsőségét polgárságunk jóra valósságát hiven és igazán tünteti föl.

elhatározással, hogy az eszmét meg is valósítja.

Az egész ország általános érdeklődését vonja magára Debreczen városa, mikor az egyetem megalkotására vonatkozó tervezet közgyűlése elé kerül s nemcsak az ország, hanem a művelt külföld hatalmas elismerésére is számíthat, ha csakugyan leteszi a korszakos közművelődési emlék alapját: kimondván, hogy a nagy nemzeti ünnep alkalmából meghozza a jövőendő kor számára páratlan áldozatát.

És ezzel Debreczen városa szerezné meg magának azt az elévülhetlen dicsőséget, hogy helyrehozná az államhatalom menthetetlen mulasztását, mert Debreczen város közönsége alkotná meg az ezredéves ünnep egyetlen méltó, igazán jelentős emlékét. A magyar kormánytól ez ki nem telik.

A legmagyarabb vidéki város közönsége már eddig is sok fényes tanujelét adta nagyszerű életképességeinek. Történetében sok nagy cselekedet tesz bizonyosságot e város hagyományos erényeiről, míg az újabb idők során nyilvánuló lendületes fejlődése a korszerű haladás érdekeinek minden irányban való bölcs méltánylásáról tanuskodik. Igaz, hogy e város igen szerencsés anyagi viszonyoknak örvend. Igaz, hogy polgársága módos, hogy közbizonyos jelentékeny s ez nagy mértékben megkönnyíti fokozatos fejlődését. De az, hogy minden ízében minden rétegében a magyar karakter szívóssága mellett az összes nemzeti tulajdonságokat, s hogy e tulajdonságokat összeegyeztette az anyagi és kulturális haladás európai igényeivel nem kimélve a modern alkotások megteremtésénél az áldozatokat, hanem öserejének egész teljességét ráfordította az általános nagy nemzeti érdekek előmozdítására: ez Debreczen városának olyan kiváltságos erénye, a melyre büszke lehet minden fia, s mely Magyarország közéletében is jelentős tényezőjévé teszi a magyar Alföld ez ő központját.

Magában véve már az a jelenséget, hogy Debreczen városa egyedül a saját erejére támaszkodik, hogy a saját anyagi forrásainak kihatásával teremti meg összes kulturális intézményeit, még pedig úgy, hogy mindig figyelembe tartja az egészséges fejlődés követelményeit: szinte páratlanszámba megy Magyarországon. Ez a város nem pazarol, hanem bölcs előrelátással költi pénzét, de nem is farkodik, ha akár a saját érdekeinek, akár a nemzeti haladás érdekeinek az előmozdításáról van szó. Bebizonyította ezt már akkor, mikor történelmileg is

nevezetes főiskolájának, mint a magyar közművelődés egyik leghatalmasabb tényezőjének a kibővítésére hetedfélszáz ezer forintot gyűjtött össze; de még fényesebben bizonyítja be most, mikor a saját erejéből akarja modern színvonalon álló egyetemmé átalakítani főiskoláját. És hazafias gondolkodásának valóban fenséges jelét adja azáltal, hogy ezt az elhatározását az ezredéves nemzeti ünnepség gondolatával fűzi össze.

Milyen hatalmasan emelkedik ki e város közönsége ezzel az elhatározásával az országszerte uralkodó önző városi tülekedés és tolakodás zagyvaságából. És milyen nemes példát ad az egész országnak a nemzeti célokért való áldozatkészségből. Valóban Magyarország egész társadalmának nagy szüksége van ilyen példára. Vajha tanulna belőle, vajha követni akarná és követni tudná!

A képviselőház mai ülése. A képviselőház mai ülésén befejezte a filloxera által elpusztított szőlők felújításáról szóló törvényjavaslat tárgyalását, mivel az általános vitához már csak Eötvös Károly és Atzél Péter vannak feliratkozva. Így ki van zárva annak az eshetősége is, hogy a honvédelmi tárcza tárgyalására kerüljön egyhamar a sor.

KÜLFÖLD.

Sándor király és Risztics Sándor király tegnap délelőtt Risztics volt regenszt kihallgatáson fogadta. Risztics az 1893 április 1-én történt államcsíny óta az udvart kerülete. A királlyal való kibékülésnek kiváló politikai jelentőséget tulajdonítanak.

Forradalom Kuba szigetén. Havannából jelentik, hogy Golai ezredes összeütközött Maxomo Gomezzel. A felkelők vesztesége 15 ember. Manconak nem sikerült Pianar del Rio tartományba nyomulni és kénytelen Kelet felé visszavonulni.

Románia és a Vaskapu. Az ottani és a brailai hajótulajdonosok értekezletet hívtak egzbe, hogy tanácskozzanak azon rendszabályok felett, melyeket a Vaskapu megnyitása által keletkező »új közlekedési út« tesz szükségessé.

Forrongás Kréta szigetén Krétából érkezett hírek újabb olyan gyilkosságokról szólnak, melyeket törökök követtek el keresztényeken és arról, hogy a forradalmi mozgalom lassankint az egész szigetre kiterjed. Óvatosan kell fogadni ezeket a híreket, melyekben feltűnő az, hogy mindig csak törökök által keresztényeken elkövetett gyilkosságról van bennük szó és olyképen tüntetik föl a dolgot, mintha a keresztény lakosság teljesen védtelenül állana a törökök ellen, dacára annak, hogy a keresztény lakosság, a városokat kivéve, mohamedánokkal szemben többséget képez. Annyi azonban tény, hogy a keresztény lakosságnál igen kedvezőtlen benyomást tett az, hogy törököket neveztek ki a sziget főköormányzójává. (N. Fr. Pr.)

Emlébeszéd márczius 15-én.

Az ev. ref. főiskola ünnepélyén tartotta:

Dr. Kérészy Zoltán,

ev. ref. jogakadémiai tanár.

Igen tisztelt ünneplő közönség!

Eljöttünk, hogy megünnepeljük a magyar szabadság diadalnapjának, 1848. márczius 15-ének 48-ik évfordulóját. Eljöttünk, hogy emlékeztünkbe idézzük azokat a magasztos eseményeket, melyek ragyogó epizódját képezik egy felszázados reformmozgalom végső fordulatának, azon mozgalomnak, mely a múlt század végén a francia forradalom korszakalkotó eszméinek hatása alatt megindulva, e század huszas és harminczas éveiben egy genialis elmétől pozitív irányt és tartalmat nyerve, a 48-iki törvényhozás halhatatlan alkotásaiban megvalósítja nemzeti és társadalmi életünk reorganizációjának nagy művét. A nemzeti ujjáébredés fényes korszakának, mely annyi felemelő részletet, oly sok és gazdag tanulságot rejt magában, legfelsége-ebb, legkiemelkedőbb mozzanatát képezik a márczius 15-én történt események. Örökre feledhetlen, mert örök dicsőség forrása e nap a magyarra nézve.

A szabadság, egyenlőség és testvériség nagy eszméi mellett nyilatkozott meg e napon a nemzeti genius, a melynek munkája nélkül nincs dicső korszak a népek életében.

Pericles mondá: hogy a nemzeti ünnepek megújítják a nép életkedvét. . . Márcz. 15-ét is ünneppé avatta a magyar nemzet, hogy fiaiban feljuttassa s ébren tartsa a nagy célok, a magasztos eszmék iránti lelkesedést, hogy emelje a nemzeti öntudatot, hogy szárnyat adjon a gondolatnak, hogy ápolja a honszerlem vestatuzét. Jöjjetek tehát, ünnepeljék a magyar nemzeti genius diadalát. . . tekintsünk be a nagy eszmék forrongásának dicső korszakába. . . Csak így foghatjuk fel teljes magasztosságában e nap dicsőségét, csak így érthetjük meg, hogyan lett az ige testté, miként vált az eszme hatalommá? . . .

1789. aug. 4-ike századokra kiható jelentőséggel bír az európai nemzetek történetében. A versaillesi nemzetgyűlés Lafayette sőgora, Noialles vicomte indítványára e napon

törölte el a hűbéri középkor még fennlevő intézményeit, megdönté a rendi privilegiumok rendszerét s proklamálta a társadalmi szabadság és egyenlőség magasztos eszméit. Majd a nemzetgyűlés magát kamarának, illetve a király mellé s nem alá rendelt törvényhozási factornak nyilvánítja, tehát a nemzeti akarat által korlátozza a királyi hatalom jogkörét. E határozatokat nemcsak Franciaországban követte a politikai s társadalmi reformok egész sorozata, hanem az azokban kinyilatkoztatott nagy eszmék — mint villanyütés az elerneydett organizmust — felratták tespedésükből Európa többi nemzetét is, melyek a középkor hűbéri intézményeinek behatása s különösen az osztályuralom sorvasztó rendszere alól még mindig nem voltak képesek magukat emancipálni. Igaz, hogy a királyi hatalom absolutiszmusa, mely teljes kifejtését XIV. Lajos által nyerte, s Franciaországban a hűbéri intézmények behatása alatt keletkezett politikai particularizmust megszüntette, s a központosítás rendszerének ugyanazon uralkodó által eszközölt keresztülvitelével a hűbériség intézményeit lényegesen átalakította, nevezetesen azoknak politikai jelentőségét megcsökkentette, a népi hatalmát változatlanul hagyja. A hűbéri középkor egykor oly büszke arisztokráciája politikai súlyát jóformán teljesen elveszti, de gazdasági s társadalmi előjogai érintetlenül maradnak. S míg egyrészt a királyi hatalom vak engedelmességet, feltétlen hűséget, odaadást tanúsít, másrészt feltékenyen örzi privilegizált társadalmi állását, az osztályérdeknek magasabb szempontot nem ismer, a nemzeti érdekeket, a többi osztályok kívánalmait nem képes átérteni. — A fennálló jogrendet teljesen jónak tartja, meg van vele elégedve, mert az osztályérdeket teljesen kielégíti. . . egész figyelmet az osztályérdek tartja fenn s a mily gyorsan megérzi ennek sérelmét, épp oly későn veszi észre a nemzeti érdekek veszélyeztetését oly téren, mely az osztályérdek körén kívül esik. (Grünvald.)

A rendi társadalom tehát nem ismeri az emberi jogok egyenlőségét s privilegiumai mögé húzóda, a nemzeti aspirációk megvalósulását is gátolja. Az osztályérdek békóiba vert európai társadalmak mély tespedésbe sülyednek, a szellemek eltörpülése, szűkkebbü

önzés, teljes közöny a közélet magasabb problémái iránt, a fennálló politikai s társadalmi intézményekhez való merev ragaszkodás képezik jellemvonásukat.

A versailles-i nemzetgyűlés aug. 4-iki határozatával végsőapást mér a rendi kiváltságok, tehát az osztályuralom rendszerére s ekkép elhárítja a társadalmi szabadság akadályait, az absolut királyság korlátolásának proklamálásával pedig a politikai fejlődés sorompóit nyitja meg.

Ámbár hazánkban a hűbériség eszméi és intézményei soha sem voltak képesek a nemzet politikai egységét megbontani, de a nemzeti és társadalmi hatadást épp úgy megakasztották, a szellemi erőket ugyanoly módon lenyűgözték, mint Európa nyugatán. A hűbériség hatása alatt kifejlődött rendi alkotmány, mint Európa többi államaiban, ugy hazánkban változatlanul feneáll a királyi absolutizmus kifejtése dacára is, a mit legteljesebb mérvben II. József valósít meg. Míg Franciaországban, ugy nálunk is a hűbéri arisztocratia, illetve az oligarchia politikai hatalmának megdőlésével jóformán absolut hatalomhoz jut a királyság, a nélkül azonban, hogy meg merné bontani az osztályuralom rendszerét s helyébe emelné a nemzeti uralom szervezetét. Az absolut királyi hatalom nem válik az állameszme képviselőjévé, nem törli el a rendek kiváltságos társadalmi állását, azok előjogait érintetlenül hagyja. Így az absolutizmus, — bár különböző vonatkozásban — de mégis ugyanazon sorvasztó hatást gyakorolja a közéletre, a nemzeti tespedést épp úgy előmozdítja, a társadalmi fejlődésnek szintugy gátat emel, mint a rendi alkotmány intézményei. — A nemesség közönyt nyel szemléli a királyságnak a nemzeti önállás megsemmisítésére irányuló politikáját s csak midőn a rendi jogokat fenyegeti a kir. hatalom absolutizmusa, szegül ellene annak.

Az absolutizmusra törekvő királyok leggeniálisabbja, II. József által inaugurált reformpolitika ellen csak akkor tamadt fel a nemesség reactiója, midőn ujtásai a rendi alkotmány intézményeit kezdik érinteni. S bár tagadhatatlan, hogy a nemesség, főleg annak felvilágosodottabb eleme e reformokat részben

A „DEBRECZENI” TÁRSZÁJA.

DAL.

Ringó bokor árnyékában
Piczi, puha fészék . . .
Boldog család lakik benne,
Korán reggel, késő este
Szól ajkukon ének.

Barna lányka! kis lakásom
Példázza e fészék,
Ott élünk majd nem sokára
Édes forró esőkre várva,
Egymás szerelmének.

Tassi Miklós.

Statárium a harctéren.

Irtá: Hentaller Lajos.

Szolnokból Hatvanba mentem vasuton, s másodmagammal ültem az ósdi, fõvonalainkon ma már nem látható vasuti kocsiiban.

Velem szemben alacsony, köpczös, széles vállu ószzeborult férfiú szunyókált, hihetõleg ellankasztá a vonat nyitott ablakán beözönlõ forró nap. Hosszasan néztem, s találgattam, ugyan ki lehet ez egyszerû, magyar ruhás alak? Végre abban állapodtam meg, hogy birtokos, bérlõ vagy ispán.

Utifársamat az én unalomüzõ vizsgálódásom nem zavarta; oly annyira nem, hogy már-már horkolni kezdett, a midõn a vonat újból megállt, s a vezetõ ezt kiáltá: Tápió!

E szõra az öreg ur talpra szõkõtt, mint mikor a harci paripa a trombita hangjára

hegyezi fõleit, felállott, ablakhoz lépve, s tévetegeen nézte a vidéket. Szép zöld pászit terült el mindenfelé, s a csendet csak a vonat dühõrgése zavarta.

Az öreg ur egyszerre visszafordulva, így szõlt:

— Tudja-e az ur, hogy melege volt itt hajdanában a németnek?

Azután a nélkül, hogy válaszomat bevártta volna, újra kitekintett a kupé ablakán, s egyhuzamban lelkes hangon folytató:

— Arról rohantunk mi! emitt vonultunk fel, s álltunk meg hirtelen; onnan rohantunk vad kegyetlenséggel Jellasic emberéi közé. Igazán! Nem is ember olyankor az ember, hanem vadállat, no meg mint az utókor allítja; hõs! Amazon a vonalon jõtünk Damjanich apánkkal Klapka hadtestének segélyére ni! Igen! ugy van!

Már majdnem elértünk Boldogházára, s az öreg ur még mindig átszellemült arczzal mutogatta, hogy melyik lejtõn rohant le Ras-tics horvát dandára a magyarokra; hol fogta el nagy Damjanich Klapka futó honvédeit, a midõn egyszerre arca elkomorult, két köny-csepp jelenik meg szemében, s a tõlünk balra elterülõ völgykatonán felé mutatva jobbjaival, megindult hangon mondá:

— Ott abban a völgyben tartottunk mi vörõsapkások statáriumot két bajtársunk fölött.

A vonat sebesen robogott tovább; az öreg ur leült, elõvette kék zsebkendõjét, meg-megtörülgette izzó homlokát s bemutatta magát:

— Én G. K. nyugalomba vonult kuriai bíró s volt vörõsapkás fõtiszt vagyok.

Mire Hatvanba értünk, oly jó barátok lettünk, mintha husz év óta ismertük volna egymást. Hatvanban órákosszáig vártunk az összeköttetésre; ott beszélte el az én kedves Károly bátyám az alábbiakat:

*

Hallotta õcsémuram híret a vörõsapkásoknak? Azoknak a honvédeknek, kik elõtt Damjanich kalapot emelt, kiket fiainak nevezett. Hát, nem mondok semmi egyebet rólok, minthogy ez a zászlóalj önkéntes fogadást tett, hogy soha meg nem szalad ellenség elõtt. A ki pedig futni talál közülök, az a halálfia. Ezek közt szõlgáltam én is. Ugy-e, nem nézi ki belõlem?

Pedig el lehet gondolni, hogy milyen gyerekek voltak ezek, ha azt mondom, hogy a híres szolnoki útközet már a tizennyõczadik csatájuk volt; még pedig olyan, melyet rendszeren az õ hõsies fellépésük döntött el. A mit Szolnoknál müveltek a vörõsapkások, az meg éppen csudaszamba megy. No de hát tetszik tudni, kedves uram-õcsém, sok bolondot tesz az ember, a mig fiatal. Hát meg mikor a kormány rendelet megközlõnböztette a vörõsapkást a többi honvédtõl. No akkor meg éppén keresztül lehetett volna minket mindannyiunkat kergetni a poklokknak még a hetven-hetedik félegyházán is.

— Nézze csak õ csémuram, mond az öreg, s egy avultas bugyellárisból elõszedett egy papirosba göngyölgetett valamit. Egy ezüst cserkoszoru volt; a harmadosztályu vitészégi érem, s egy ócska ujságpapiros, melyen az alábbi meglehetõs nyakatekert stílusu hivatalos parancs volt olvasható:

azért ellenzé, mert e nagytehetségű uralkodó azokat a közérzettel ellentétes módon s az alkotmányos formák mellőzésével igyekezett megvalósítani, tehát mert azokban az abszolutizmus tényeit látta, mindazáltal első sorban nem az alkotmány védelme, nem a politikai szabadság megoltalmazása, sem az öszszbirodalmi politika ellenzése, hanem a nemesség kiváltságos társadalmi állásának, rendi privilegiumainak megoltalmazása képezi a József reformja ellen kifejtett oppozíció alapját. — Az alkotmány formái nem mint a királyság politikai hatalmának korlátai, hanem mint a rendi jogok védő falai jöttek tekintetbe. Tehát a királyi hatalom abszolutizmusa s az osztályuralom rendszere különböző irányban, de mégis szinte egymással organikus összefüggésben válnak a nemzeti stagnáció alapfegyverévé.

A versailles-i gyűlés, illetve a francia forradalom által felszore dobott nagy eszmék, melyek Európa népeit forrongásba hozták, rövid pár év alatt eljutottak hazánkba is, de a közszellemet felébresztetni, gyújtó hatást gyakorolni még nem voltak képesek. Csak egyes kiválóbb elmék kezdték sejteni, hogy azokban a nemzeti és társadalmi megváltás igéi rejlenek. A 18 században szerepelt demokráta, Martinovics, Szirmay, Laczkovics, Hajnocy a felvilágosodás eszméit hangoztatják, de azok jelentőségét az államélet gyakorlati feladatai szempontjából nem képesek átérteni s mérlegelni, miért fellépésük nem volt képes mélyebb hatást gyakorolni a magyar társadalomra, — amelynél főleg nemzeti osztályát különben is a legnagyobb mérvű szellemi zsidbadság, a nemzeti aspirációk iránt teljes érzéketlenség, minden nemzeti avagy társadalmi újítással való idegenkedés, erős conservatív szellem hatott át.

De tagadhatatlan, miszerint a XVIII századbeli demokráta fellépésének mégis meg volt azon eredménye, hogy legelsőben kelték fel a haladás vágyát, a nemzeti aspirációk iránti érzéket a társadalomban. Hatásuk nem lehetett nagyobb mérvű vagy éppen korszakalkotó jelentőségű már azon oknál fogva sem, mert az általuk hirdetett princípiumok terjedését az abszolutizmus a rendelkezésre álló összes eszközökkel meggátolta s Martinovics és társai, kik ez elvek gyakorlati megvalósítására szövegetek, — actiójukért kegyetlenül megalkottak.

Hadiparancs.

A hadsereg ideiglenes parancsnoksága felterjesztése és a honvédelmi bizottmány elnöke beleegyezése következtében a vörös sapkák viselése a hadseregben, mint egyes testületek ellenség előtti kitünő vitézsége jutalmazása hozatik be: a viselhetési jog ugy más osztályra kiterjesztése a hadsereg főparancsnokára ruházatlan fel. Ennél fogva a hadseregben mind egyesek, mind testületeknél, melyek engedelményt előmutatni nem tudnak, a vörös sapkák viselése, mint egy még el nem nyert díszjel bitorlása, szigoruan eltiltatik.

— 1849. márcziusában már a miénk volt a világ, vörössapkásoké. Mikor már erre jártunk, 1849. márczius utolsó napján, már akkor övig járt a magyar had a babérokban. Az osztrák április 1-én épp idáig, Hatvanig vonult vissza előlünk, s így a három első hadtest összeköttetése a Görgey-féle VII. hadtesttel helyre lön állitva.

Mi alólul jöttünk a három hadtesttel s oldalba kellett támadnunk az ellent, Görgey a maga hadtestével a miskolcz-hatvani országúton szembe operált.

A napi menetek szigoruan ki voltak tűzve, s az egész hadművelet sikerének feltétele az volt, hogy a menetezést minden hadtest pontosan megtartsa.

Hatvanál április 2-án az osztrákok nem bírták kiállni a magyar hadak támadását, főleg Gáspár lovas rohamát, s így sietve vonultak vissza Bagh és Aszód felé.

Április 4-én reggel, az I. hadtest reggel 6 órakor indult el Jászberényből, hol akkor éjszaka a honvédelmi bizottmány elnöke s a

A francia forradalom nagy eszméi tehát már felszillannak a demokráta által hirdett tanokban, s azok felkeltik ugyan a haladás vágyát a nemzetben, mindazonáltal a múlt század utolsó s a jelennek két első tizedében még csak ködös sejtelmek gyanánt, homályos aspirációkként foglalják el a nagy eszmék a jobbik lelkét. Nem volt aki azokba életet leheljen, — ki azokat pozitív tartalommal ellátva, reformprogramként formulázza s a nemzeti küzdelmek alapfegyverévé tegye.

A huszas években tűnik fel egy genialis elme, mely e feladatot megvalósítja. A legnagyobb magyar, gróf Széchenyi Istvánnak fellépése indítja meg azt bámulatos szellemi mozgalmat, melynek hullámai egymásután seprik el a rendiségnek ódon intézményeit, s szabja meg a nemzeti és társadalmi fejlődés irányát, s alakítja át a homályos nemzeti aspirációt öntudatos politikai törekvéssé, s jelöli meg a nagy eszmék megvalósítására vezető eszközöket.

E nagy férfiu szellemének genialitása, előkelő társadalmi állása, lángoló hazaszeretete, erős nemzeti érzülete, külföldön szerzett gazdag tapasztalatai a reformmozgalom élére állíták, az öntudatra ébredező nemzet vezérévé avatták.

Széchenyi lángelméje már a 20-as évek elején észreveszi a nemzeti élet mély süllyedését s annak észlelete mély bánatba meríti, de egyszersmind tette serkenti.

Az annyira emlékezetes 1825-ki orsz. gyűlés után kezdődik Széchenyinek reformatori munkássága, melynek célja volt a magyar faj gazdasági és szellemi erejének kifejtése s ez által nemzeti existenciájának biztosítása.

E végből előbb társadalmi s közgazdasági terepen fejt ki lázas tevékenységet s létesíti a nagy alkotások egész sorozatát. Majd publicisztikai műveiben bocsátja közre eszméit, melyekben kiméletlenül ostromolja a rendi intézményeket, melyeket a magyar társadalom nemzeti sége érdekében támadt meg, mert bennük a nemzet gazdasági fejlettségének, szellemi testpedésének, a politikai és társadalmi stagnációnak okait látja. S bár művei sem tartalom, sem alak tekintetében nem sorozhatók a politikai iradalom, u. n. remekei közé, mégis korszak-

kos hatást gyakoroltak a nemzet politikai életére.

»Az új eszmék termékeny talajra találtak... a régi conventionalis eszmekör át volt törve, új tartalom áradt szét az elmékben, a tesbedés helyett pezsgett az élet s a megijodott nemzeti szellem e zürzavaros forrongásának meg kellett előznie az eszmék megérését és megtisztulását...»

A szellemek élénkebb felpeszsdülése, a Széchenyi által felvetett eszmék hevesebb forrongása az 1839-40-iki orsz. gyűlés után kezdődik. Az országgyűlésen küzdő pártok program-eszméi körül a politikai irodalom tere nagy szabásu eszmeharcz indult meg. S mint az 1789-iki francia forradalom Montesquieu, a pysiokraták s encyclopedisták által hirdett tanokat juttatja diadalra, ugy nálunk is az actualis politikai kérdések publicisztikai megvitatása előzi meg a nemzeti és társadalmi átalakulást. Széchenyi, Kossuth, Deák, a leggenialisabb magyar conservatív államférfi, Dessewfy Aurél s a politikai élet többi kitünőségei vesznek részt a nagy eszmék e küzdelmében, de Kossuth egyénisége nyomul előtérbe, ki a Pesti Hirlap gyújtó cikkeivel izgat a nagy eszmék mellett. Immár e nagy férfiu, kit a magyar szabadság legnagyobb apostola, sőt személyesítője gyanánt tisztel hálás nemzete, áll a szellemi mozgalmak élére, midőn Széchenyi aggodva akarja megállítani saját eszméinek forrongását!

Ö egészíti ki a Széchenyi által megkezdett nagy művet, s juttatja diadalra a korszakos eszméket, melyek által nemzetét felrázta tespedéséből a legnagyobb magyar. — E két nagy szellem fénye ragyogó meteoroként sugározza be a nemzeti ébredés korszakát. E két nagy elme alkotásai egymást kiegészítve képezik az új Magyarország falait. Találón mondja Széchenyi kitünő életirója, Grünvald Béla, hogy »soha 2 ember dicsősége annyira egy forrásból nem fakadt s annyira elválaszthatatlanul egybeforrva nem volt, mint a Széchenyié s a Kossuthé. — E két nagy elme volt, Szechenyi a Kossuth kezdete, Kossuth a Széchenyi folytatása.«

Az 1839—40-iki országgyűlés után tehát Kossuth lett a magyar politikai élet vezéralakjává.

Lelekesítő szava felvillanyozta a nemzetet, egyéniségének leigéző hatalma, szellemé-

Ezzel aztán el lön döntve a tápió-bicske csata sorsa.

A következő napon Damjanich táborában olyan valami történt, a mi talán az egész hadtörténetben nincsen. A 3-ik zászlóalj legényei ütközet után gunyolni kezdték a 9-ik zászlóalj hőseit. »No ti tótok, kibujatok-e már a hid alól? vagy mi huzzunk ki?« Kezdetben nem lehetett tudni a gunyolódás okát, végre kiszült, hogy a szörnyű roham hevében a 9-ik zászlóalj két embere, egy őrmester és egy közönvő megfutott s lehúzódtak a hid alá.

Let erre sorainkban nagy háborgás! — Rögtön Damjanichhoz mentünk s kértük, tartson statáriumot a két bajtárs felett, mert azok megszegették a vörös sapkák esküt, hogy sohasem mutatnak hátat az ellenségnek.

A mikor Damjanich elé mentünk, épp akkor itélt halálra egy papot, a ki a szöszékről kihirdette Windischerätz proklamációját. Még ma is emlékezem, azt mondta az inkább halott, mint eleven papnak:

— Menjen a tisztelendő ur imádkozni, egy óra mulva megszűnt lélegzeni.

A nagy hős osztotta a vörössapkások nézetét, helyet adott kérelmüknek s azonnal összeállította a haditörvényszéket.

A vádlottak nem tagadták bűneiket. Nem is akarták szépiteni hibájukat, azzal mentegőztek, hogy meg voltak örülve, s azt a kegyet kérték csak, hogy nevüket titkolják el; egyuttal maguk kérték a halált. A hditörvényszék egyhangualag halálra ítélte a két gyávát, s a fővezér helyben hagyta az ítéletet.

És mikor a vörössapkások szemeláttára föbe lötték őket, az egész zászlóalj e kiáltásban tört ki: »Eljen a haza, vesszenek a gyávák!«

szabadságharcz lelke, Kossuth Lajos is hált. A Klapka hadtestéhez tartozó Dipold-dandár délfelé megruhanta a csendesnek látszó Tápió-Bicskét.

Ezzel a vezénylet iszonyu hibát követett el, mert kitünt, hogy még a legprimitívabb elővigyázati intézkedésekről is megfeledkeztek. A vezénylet azt hitte, hogy Tápió-Bicskén legfeljebb néhány podgyászokoci vagy társzeker van, pedig csakhamar szomoruan győződhetek meg, hogy Bicskén Jellasiachnak egy egész hadteste, a Sastics-dandár volt elrejtve. Nem csoda tehát, hogy a mieink véres fővel futottak vissza, s zavarukban áthátráltak a Tápión. Az osztrákok látván, hogy a magyar had hátrál, utánuk rohantak a körülfekvő magaslatokról, megtámadták a Tápió hidját s kezdtek nyomolni Klapka futó honvédei után.

Ekkor érkezünk mi oda a hidhoz. Egy szempillantásban termelt a hidfőnél a két hires versenytárs, a 3-ik és 9-ik zászlóalj. Ezek folyton perpatvarkodtak egymással; mindenik különb gyerek akart lenni a másiknál.

Itt is ez történt! — A két vörössapkás zászlóalj hősei ott a tápió-bicskei hidfőnél, az ellenség szemé láttára versengeni kezdtek, melyik menjen előbb át a hidon. Már-már hajba kaptak azon, melyiknek legyen joga magát pár perczzel előbb lekartácsoltatni, midőn a 3-ik zászlóalj őrnagya a zászlótartók kezéből kiragadja a zászlókat, azokat keresztbe fekteti mellén keresztül, s ugy rohan előre az ellenség golyózápora közé. A két versenyző zászlóalj legényisége erre összekeveredett s éljenezve, vad ordítással rohant Földváry Károly őrnagy után.

nek fénye, fellépésének bátorsága, egész lelki valójának bűvös varázsa a tényezők, melyek őt előbb az összes ellenzék fejévé, majd az 1847-8-iki orsz. gyűlésen a nemzet vezérévé emelték. Ez örökre emlékeztető országgyűlésen az ellenzék programja arat diadalt az abban foglalt eszmék nyerne egyenként elfogadást. S míg a karokat és rendeket a mult országgyűlés után elkövetett sérelmek s a többségre jutott ellenzék javaslatai f glalkoztatják, megérkezik a február 22-iki párisi forradalom híre, mely villámgyorsan terjedt el egész Európában s lázba hozta a szabad intézmények után sóvárgó népeket.

Kossuth elérkezettnek látja a pillanatot, hogy megvalósítsa, diadalt juttassa, amiért oly sokáig küzdött a magyar... A forradalom a legnagyobb mérvben meglepte s teljesen készületlenül találta a bécsi kormányt és meghatványozta a magyar nemzet lelkesedését. Márczius 3-án ragyogó szónoklatban hozta szőnyegre Kossuth a független felelős parlamenti kormányzat eszméjét s indítványozta, hogy feliratban kérjék a rendek az uralkodót, hogy összes tartományait alkotmányos institúciókkal lássa els a közigazgatás minden ágának elére nevezzen ki oly egyéneket, kik mint a végrehajtó hatalomnak a hozandó törvények szerinti alakban gyakorlatára a felség kegyelmes bizalmával előlegesen kijelölt alkotmányos organumok — és kiknek mint ilyeneknek, személyes felelősége alá leszen a hozandó törvény végrehajtása is helyezendő — az országgyűlési tárgyalásokban közvetlen részt vegyenek.

Az indítványt márcz. 3-ikán a kerületi, 4-én a közös gyűlés, 14-en pedig a felső ház is egyhangulag elfogadta Időközben, márczius 13-án kitör a bécsi forradalom, szabad institúciókat követelnek Ausztria népei...

A szenedvények nálunk már ekkor a kitörésig felhevültek voltak, a szívek izgatottsága a legmagasabb fokra emelkedett... Márczius 15-én a nádor vezetése alatt az alsóház 54 s a felsőház 15 tagjából álló küldöttség viszi Bécsbe fejedelmi jóváhagyás-kioszközése végett a karok és rendek feliratát. A küldöttség utja diadalt vált... Bécs közönsége kitörő lelkesedéssel, a túlaradó öröm érzetével üdvözölte annak tagjait s főleg Kossuthot, kinek kocsijára a nők virágot hűtenek...

S említem-e, hogy míg Bécsben e magasztos jelenetek folytak le, Pesten minő csodákat mivel az ifjuság lelkesedésében megnyilatkozott nemzeti génius?...

Avagy nem e génius munkája volt-e a márcziusi ifjuság által fogalmazott s ma 48 éve nemzeti kívánalmak gyanánt proclamált tizenkét pont? Avagy nem a nemzeti génius sugallta-e a Pozsonyban ülésező karok és rendekhez intézett kérvényt, mely a nemzeti kívánalmak megvalósítását immár nem kéri, de követeli?

Avagy nem e génius szózata volt-e a szabadság lánglelkű költőjének, a magyar Tyrtusnak riasztó dala:

Talpra magyar, hi a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk vagy szabadok?
Ez a kérdés, válaszlatok!

S nem e génius sugalata folytán zúgtak válaszul a nép milliói a költővel:

A magyarok istenre esküszünk!
Esküszünk,
Így rabok tovább
Nem leszünk!

Igen, a márcziusi események nem a nemzeti lelkesedés pillanatnyi fellángolásának voltak eredményei, de a nemzeti génius ereje, hatalma nyilvánul azokban felséges manifestációjaival annak, hogy a nagy eszmék, melyek egész Európát mozgásba hozták s a nemzetek életében századokra kiható fordulatot idéztek elő, immár teljesen beleforrtak a köztudatba, ésőt intézményeket romboló s alkotó hatalommá váltak.

Hatalommá, mely szabaddá tette az embert, polgártársakká, testvérekké tette e hazának fiait. Hatalommá, mellyel törölte a cenzurat, szárnyat adott a gondolatnak...

Az eszme valósággá, az ige testté lett... A 48-iki törvényhozás alkotásai apr. 11-én fejedelmi szentesítést nyertek...

Ezeréves fennállásának örömnünnepét készül megülni e dicső nemzet, ez az edes magyar haza... A Kárpátok havas ormaitól a zúgó Adriáig ünnepegni fog minden magyar... Ezeréves multunk dicsőségének emlékeiből fogunk diadal koszorút fűzni.

Ennek a koszorúnak egyik legszebb legnemesebb virága 15-ének emlékezte...

Ápoljátok ezt a virágot... A magyarok Istene pedig, a ki a mi édes hazánkat ezer éven át megtartotta, ezután is vezérelje, oltalmazza áldja meg a magyart!

Szabadságharcsi ereklje.

Klapka tábornok egy kiadatlan levele.

Érdekesnek tartjuk kiadni laptársunk a 'Nagyvárad' nyomán Klapka tábornok egy eddig ismeretlen levelét, melyben a magyarok egy fényes győzelméről tudósítja Kossuth Lajos kormányzót. A lelkes hangú levél Kiss László nagyváradi csendőrfőhadnagy tulajdona s az ő szívességéből tehetjük azt közzé egész terjedelmében:

T. Kormányelnök Ur!

A' mindenható, ki igaz ügyünket 's fegyvereinket megáldá, olly diadalnapot engedett megérnünk folyó hó 3-án, mellyet szabadságharcunk számos sikoni ütközeteiben sem szellemi, sem anyagi tekintetben fel nem mutathat, — mellynek felszámíthatatlan fontos következményeit csak az idő fejtendi ki. — Ugyanis, én az itteni erő nagyobb részével, az ellenség felgöngyöngétéseit a Duna jobb partján elhatározván, még estennen Almas felé Assermann ezredes alatt egy különített csapatot küldék az ott, 's Tatán találtott ellenség szétkergetésére, — mi csakhamar sikerült is; — ezen csapat kevés nyugidó után tovább ment Tömörd felé, a' hová midőn megérkezett Kosztolyáni csapatjával, Mocsán támadtattam meg, melly csekély ellentállás után e' falut nemcsak bevette, de a' falun kívül Assermann hátulról előrenyomult huszárjai segedelmevel az egész ottani véderőt elfogta. — Ezen szerencsés kezdet után Asserman Igmánd — én pedig Kosztolyáni csapatjával Csémnek indultam, mely két falut az ellenség közeledtünkét hallván — ott hagyott, magát a Csémén kívül sáncokban, s az Acsi erdőben összpontosítván, a csata elfogadására késznek mutatkozott; ezen időre Schulcz alezredes csapata is megérkezett a komáromi sáncokból; az alatt még én a sáncok megkerítésével foglalkoztam, az alatt a' 15-ik és 57-ik zászlóaljjal előlről rohammal megtámadva, s' daczára a' 15 s 18 fontos ágyukból tettenesen reaszórt kartács tüzelesnek, bevette; egyuttal az ellenség az elsánczott ácsi erdőből a' szőnyi szőlőhegyeken előrenyomuló Jánik ezredes csapata és egy vet-ágyu ütege által kikergettetett. A seregek iszonyu harczzomjasok lévén, rohammal mentek előre, mi által s lovasságunk háromszori sikerdus attackéja által, az ellenség olly zavarba jött, hogy egész serege két zászlóaljat kivéve, szétbomlott, s' a' legvadabb futásban kereste menedékét.

Acsóhoz érkezvén a' kétzászlóalj, magát megakartá adni, és csupán tábornokjuk összetett kezzeli kérélmé — hogy az osztrákseregnek e' hallatlan séggyent ne tegyék, volt képes őket ezen lépéstől visszatartoztatni.

Ez alatt azonban csapataim' mindenfelől Acsóhoz közeledvén a' két zászlóalj is egészen szétbomlott, majd nem üldöző seregemmel egy időben érte el Acsót, kik közöttük iszonyu karokat tettek. — Asserman is ide érkezett e' perczen Igmánd felől, mi által a' békerítés tökéletesen sikerült, és a' ki a' baloldalt se-

gité ezután az ellenség megsemmítését bevégezni.

Az osztrákok' mind a' Lovadnál lévő hidjak felé futottak; mellynél mind összetodultak, 's ismét iszonyu veszteséget szenvedtek. E' hidjakat magok csak hamar lerontván, ez által is sok emberök lelte a' vízben' halálát. — Maga herczeg Collorado tábornok ifju Kaunci segédtszije is a' Dunába szorítatván, — hol mint fogoly tiszték beszélik bis fultak, erről én azonban a' bekövetkezett setétség miatt bizonyost nem mondhatok. — A' hidon a' menekült ellen egészen ártalmatlanná tétett, csupán néhány könnyü ágyuját vihetvén el magával, hidját 's a' hidfőn levő nehéz ágyuit, valamint öt u' ász 's mintegy harmincz elelmi szekerekkel tömve lévő nagyobb hajókat hagyván hátra

E' fényes győzelemmel eddigi nyereségünk majd 2000 fogoly — köztük 34 főtiszt, herczeg Ruszpolival együtt, 22 darab 24 tonnos metall ostrom, 8 táborig ágyuk, 32 láda rakéta, mintegy 30 tele lőszerkocsi, legalább 3000 lőfegyver, mintegy 2000 táborig sátor, mintegy 50 társzeker, 4000 darabnál több szarvas marha, mellyeket épen a' főtábor után szándékoltak bajtani; — az ácsi kórházi készletek, és a tömerdek mennyiségü elelmi szerek, a' sok mindenféle hajóval. Augusztus 4-én huszár osztályokat küldék Gönyőre, Bábónára; ezek az elsőbb helyen elfoglalták az egész reserva munitiót, utóbbin pedig más mindenfélén kívül a' kórházat 16 orvossal, néhány tiszttel és két pénztárral, mellyet még az idő rövidsége miatt fel nem bonthattunk. — Ma Gönyőre megyek, hol több nyereményre számolok.

Veszteségünk holtakban, sebesültekben: 100 embert nem számol, az ellenségé legalább lizszer annyit. Kü önösen kitüntették magokat Kosztolyáni, Asserman, Jánik ezredesek, Rakovszki, és Schulcz alezredesek, kik közül ez utóbbi a sánczat egész hidegvérűséggel bevette — Privoda huszár, Krivacsi tüzérhadnagy egyszóval vitézségök 's elszátságok által minden többi törzs és főtisztik, és az összes sereg.

Nem fogom elmulasztani ezen győzelem eredményéről is jelentésemet felterjeszteni.

Éljen a' szabad haza.

Klapka tábornok,
vár- és hadsereg főparancsnoka.

Ujdonságok.

* **Bőjti istentisztelet.** Az ágost. hitv. templomban szerdán d. u. 3 órakor bőjti istentiszteletet tart M a t e r n y Lajos lelkész.

* **Ezüst lakodalom.** Schwaib Adolf, a m. a. v. helybeli üzletvezetőségének derék ellenőre f. hó 15-én este ünnepelte meg szük családi körben nejevel, szül. Schwarz Róza asszonyval boldog házasságának 25 éves jubileumát. A szerény férfiú még sem térhetett ki az ünnepeltetés elől, mert barátai és az üzletvezetőségi tisztviselők közül többen keresték fel a szép ünnepen és halmozták el szerencsekívánataikkal.

* **A Csokonai-körből.** A Csokonai kör 1896 márczius 20-án d. u. 5 órakor a collegium disztermében a felolvasó-ülést tart, mellynek tárgysorozata a következő: 1. Irodalmi divatok. Irta és felolvassa: Dr. Gulyás István. 2. Humoros költemények. Irta és felolvassa: Dr. Benedek János. 3. A nőnevelésről egészségtanilag, tekintettel munkakörére. Irta és felolvassa: Dr. Varga Emil. 4. Bozaryék Madonnája. Elbeszélés. Irta és felolvassa: Szűts Jenő. A kör tagjai és hozzártozóik állandó jegyeiket használhatják; a kik azt netalán elvesztették volna, Tóth Bela pénztárnok gyógyszer-tárában új tagsági jegyet kaphatnak. Ugyanott, valamint a felol-

vasás estjén a pénztárnál mindazok, kik a körnek nem tagjai, 20 kros belépti-jegyet válthatnak. A következő ülés 1896. április hó 10-én lesz, a mikor is K. Kiss József a Röntgen-féle sugarakról fog mutatványos előadást, Bodosi Pál pedig felolvasást tartani. Debrecen, 1896 évi március hó 15-én. A »Csokonai-kör« elnöksége.

* **Kossuth gyász.** A Kossuth-gyászt rendező bizottság, a 48-49-es honvédekhez a következő felhívást bocsátotta ki: A 48-49-es honvédekhez! Magyarország a második évezredbe lépett. Ezer éves történelmünknek legkimagaslóbb alakja a magyar népszabadság, a nemzeti függetlenség herosa, Kossuth Lajos. Az ő halálának örökké emlékezetes évfordulójának gyász-ünnepé nyissa meg az ezeréves országos ünnepségek sorozatát. A főváros polgárai a lehető legnagyobb fényvel, száz-ezrek részvételével akar megemlékezni a nagy halotról. Ugyaníly lelkesedéssel kell a vidéki polgároknak különösen vidéken élő 48-as honvédeknek is ünnepet szentelniük Kossuth halála emlékére. Kossuth katonái kell, hogy első legyenek a nemzeti gyászban. Felkérjük ezért hazafias tisztelettel, szíveskedjenek oda hatni, hogy lakóhelyen és vidéken a polgárok és vele együtt a 48-as honvédek, vagy a gyásznap évfordulóján, e hó 20-án vagy 22-én, vasárnap, mikor a fővárosiak ünnepelnek, a gyászünnepet megtartsák s a mennyire lehetséges, a mi gyászünnepünkre a fővárosba feljöjjenek. Szíves válaszukat hazafias bizodalommal várva, Budapest, (Baros utca 59) 1896. márc. 12-én, a Kossuth-gyászt rendező bizottság nevében Lakatos Miklós s. k. országgyűlési képviselő, elnök.

* **Házasság.** Tollagi Adolf, a népszínház komikusa, tegnapelőtt házasságra lépett Kaufman Zseni kisasszonnyal a gyár-utcai polgári anyakönyvező előtt, majd a dohány-utcai zsinagógóban egyházi áldást is kapott frigyére.

* **Hajdúvármegye lobogója.** A hajdúvármegyei nők áldozatkészsége oly frappans módon nyilatkozott meg, hogy a vármegyei diszlobogójára szükséges összeg már egybegyűlt. A hajdúvármegyei lelkes nők valóban példát mutattak az országnak, közelebről pedig a debreczeni hölgyeknek, kiknek szépen indult és jóval előbb kezdeményezett mozgalma ugy látszik megakadt. Gróf Dégenfeld József főispán elnöklete alatt a kiküldött szűkebb körű bizottság ülést tartott, a melyen a vármegyei diszlobogójának elkészítésére beérkezett ajánlatok felett döntöttek. Kunz József és társa cég remek, három különböző ajánlatának mellőzésével a bizottság Zádor Lajos jóval drágább ajánlatát fogadta el. A lobogó Hajdúvármegye színeit fogja viselni. A legfinomabb kék-fehér nehéz selyem lobogó a legművészebb kivitelű díszítésekkel lesz ellátva közepén a megye czimerével. Zádor Lajos hozzákezdett a lobogó elkészítéséhez, s az május elejére már el is készíti, s egy diszkrét gyűlésen fogják átjuttatni a hajdúvármegyei nők a lobogót a megye tulajdonába.

* **Értekezlet a városban.** Tegnap délután három órára Lengyel Imre, városi törvényhatósági bizottsági tag bizalmasabb jellegű értekezletet hívott össze, melynek tárgyát két fontosabb ügy módozatainak megbeszélése és eszmecsere tűzében mintegy megvilágítása képezte. A meghívott tagok tekintélyes számban jelentek meg s első sorban a róm. kath. egyház iskolaszékének kérelmét vetették napirendre, mely szerint kéri a vá-

rost, hogy a róm. kath. algymnaziumnak főgymnásiummá fejlesztéséhez 100.000 frttal járuljon hozzá. Élénk vita fejlődött ki, melynek konkluziójaképpen kimondta az értekezlet hogy a kért összeg megszavazását ajánlja a jog-és pénzügyi bizottságnak. Ezután az egyetemre két millió forintos alapítvány kérdését, illetve javaslatát vette tárgyalás alá a bizottság. A tervet nagy lelkesedéssel fogadták és kimondták, hogy a jog-és pénzügyi bizottságnak elfogadására ajánlják. Az alapítvány kevés módozatainak közelebbi meghatározására szűkebb körű bizottság küldetett ki Komlóssy Dezső indítványára, mely bizottság tagjai lettek: Dr. Bakonyi Samu, Szabó József, Komlóssy Arthur, Szilágyi Károly, Márk Endre, Zádor Lajos és dr. Kola János. A jog-és pénzügyi bizottság tárgyakban ma délután 3 órakor tart ülést.

* **Nőgyűlési közgyűlés.** Mezhívó a debreczeni jótékony nőgyűlés 1896. évi március hó 22-én d. u. 3 órakor az árvaház gyűléstermében tartandó rendes közgyűlésére, melynek tárgyai: 1. Elnöki jelentés az elmúlt évről. 2. Pénztári jelentés. 3. Számvizsgáló-bizottsági jelentés. 4. Folyó ügyek, indítványok. Veresné-Szathmáry Teréz, nőgyűlési elnök.

* **Tíz évi közegészségügyi viszonyok.** Dr. Sárvány Gyula városi t. főorvos ma egy nagy terjedelmű beadványt nyújtott be a városi tanácshoz, a mely Debreczen tíz évi közegészségügyi állapotának fontos leírását foglalja magában. Az érdekes munka, mely 1885. évi jan. 1-től, 1895. év decz. 31-ig terjedő igen tanulságos statisztikai adatokat tár elénk. A t. főorvos azon kérelemmel adta azt be a városi tanácshoz, hogy nyomtassa ki és a közegészségügy iránt érdeklődőknek és szakértő orvosoknak küldje meg.

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon rokonok, barátok s ismerősök, általában a nagy számú közönség, kik boldog emlékü néh. Szücs László apánk végtisztességtételével alkalmával megjelenésükkel résztvételüket nyilvánítták s bánatunkban osztoztak: fogadják e helyen is kifejezett halás köszönetünket. Szücs Mária, Kiss Andrásné, Szücs Ilona, Horváth Lajosné.

* **Közgyűlés.** Vettük az alábbi meghívót a debreczeni keresked. betegsegélyző egyesület folyó évi március hó 22-én, d. u. 3 órakor, a kereskedő ifjak önképző körének helyiségében tartandó III-ik évi rendes közgyűlésére, melynek tárgyszorozata a következő: I. Közgyűlési kiküldöttek választása (3 évre.) a) az alkalmazottak köréből 45 rendes, 15 póttag. b) a főnökök köréből 15 rendes 5 póttag. II. Évi jelentés zárszámadás és mérleg betegsegélyző. Felügyelő bizottság jelentése. Határozat hozatal a mérleg és zárszámadások elfogadása és az igazgatóság és felügyelő bizottság részére adandó felmentvény tárgyában. III. Igazgatóság megalakítása 3 évre. a) a főnökök köréből 8 rendes és 2 póttag. b) az alkalmazottak köréből 8 rendes és 6 póttag. IV. Felügyelő bizottság megalakítása 1 évre. a) a főnökök köréből 2 rendes és 1 póttag. b) az alkalmazottak köréből 4 rendes és 2 póttag. V. Választott bíróság megalakítása 3 évre a) az alkalmazottak köréből 3 rendes és 2 póttag. VI. Esetleges indítványok. Az elnökség.

* **A nagyerdei fürdő** — mint a főszámvívői hivatalból értesülünk — folyó hó 18-tól, szerda estétől 20-ika reggeléig kazán vizsgálás miatt zárva lesz.

* **Március 15 a ker. akadémiában.** A debreczeni kereskedelmi akadémia önképzőkörének magyarnyelvű szakosztálya március 15-én, vasárnap délelőtt 9 órakor az akadémia dísztermében diszgyűlést tartott a következő tárgyszorozattal: 1. Hymnus. Erkel F.-től énekelte az ifj. dalárda. 2. Elnöki megnyitó. 3. Részlet Erkel F. Bán bán operából, előadta az ifj. zenekar. 4. Nemzeti dal Petőfitől. szavaltta Rátvay Z. 5. Nemzeti dal. Boldis J.

zenéje szerint, énekelte az ifj. dalárda. 6. Márciusi eszmék, irta és felolvasta Mezey J. 7. »Nemzeti zászló« Huber K.-től énekelte az ifj. dalárda. 8. »Március idusa« Szél Lajos-tól, szavaltta: Gyovay Imre. 9. »Rákóczy induló« előadja az ifj. zenekara.

* **Eljegyzés.** Magyar Mihály a kolozsvári »Ellenzék« felelős szerkesztője és laptulajdonosa folyó hó 15-én eljegyezt. Csabó Gizike kisasszonyt Kolozsvárról. Kolozsvári szerzetessel gratulálunk az eljegyzéshez.

* **Árpád-szobor Munkácson.** Munkács városában lelkes mozgalom indult meg az iránt, hogy Árpádnak szobrot emeljenek. Tegnap délután már gyűlés is volt ebben az ügyben a teendők megbeszélésére. Az eszme felvetője Nagy Gyula, kir. közjegyző, aki 100 frtos adománnyal vetette meg a szobor megteremtésére szükséges alapot.

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon igen tisztelt rokonok és jó ismerősök, kik b. c. jó férjem és szerető édes apa polgár Balogh István végtisztességtételén megjelenésükkel mély fájdalomukat egyhitették, fogadják ezuton is szívből jövő köszönetemet özv Balogh Istvánné, gyermekeim nevében is.

Táviratok.

Országgyűlés.

(Távirati tudósításunk)

Budapest, márcz. 17.

Ülés kezdete d. e. 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Ilyés Bálint Perczel Béni, és Molnár Antal.

Kormány részről jelen voltak: Bánffy Dezső, Darányi Ignác, Erdély Sándor.

A mult ülés jknyvét felolvasták és hitelesítették.

Eötvös Károly volt a képviselőház mai ülésének első szónoka. Határozati javaslatot nyújtott be a filloxera által tönkretett szőlőbirtokok helyreállításáról szóló törvényjavaslat új szövegezésére.

Molnár Józsiás pártolja a határozati javaslatot.

Hermann Ottó ugyanily értelemben szólal fel.

Szily Pongrácz előadó mellőzni kéri a határozati javaslatokat.

Andreánsszky Gábor báró záróbeszédében határozati javaslatát elfogadásra ajánlja.

Merénylet Jósika ellen.

Budapest, március 17. A Debr. ered. táv. A képviselőház folyosóján ma d. e. a Józsiás Samu báró ellen elkövetett merénylet-ről beszéltek a kormánypárti képviselők.

A merényletről szóló hír azonban valótlannak bizonyult s az egészről csak annyi az igaz, hogy Klebersberg Zdenkót kizárták a kolozsvári kaszlnóból. Ezt Józsiás Samu báró csinálta.

Klebersberg Zdenkót ugyanis csak az esküszék elítélte több hónapi fogházra, a honnan most kiszabadulván goronba levelet irt Jósika Samu bárónak ki az ő személyes ügyét átadta Andreássy Tivadar és Keglevich István grófnak.

Dániel ügye a kaszinóban.

Budapest, márcz. 17. A Debr. ered. táv. A nemzeti kaszinó választmánya tegnap este tartott értekezletében tudomásul vette Dániel Józsefnek a kaszinó kötelekéből való kilépését. Azuton 20 szóval 17 ellenében kimondta, hogy a hazard játék kizárassák a kaszinóból. Az ellene vétők pedig kizárassanak: A választmány eme határozata némi legmegnyugtatta az izgatott kedélyeket.

Színház és zene.

A két Rantzau.

Es lön nagy csendesség . . .
Ezzel a négy szóval fejezhetjük ki azt a szomorú ürességet, mely a tegnapi estén szívnünket is, a színházat is betöltötte.

A nagy ünnepi zajt, nyüzsgő fényes sokaságot némaság és csend váltotta fel.

Nem zúgolódunk ellene, mert természetes jelenségnek tartjuk. A túlfeszült izgalom után az ernyedésnek is nagyra kell lenni.

A közönség Blaha Lujza asszony művészetének élvezése alatt kimerült. Időre van szüksége, a míg idegei újra természetes állapotba jutnak s normálisan kezdenek működni.

Mindezt azért mondjuk el közönségünk melegségére, mert másfelől meg sajnáljuk, hogy a tegnapi előadást, a melynél gondosabbat, egybevágóbbat keveset láttunk, nem élvezték annyian, mint a mekkora közönséget műbece megérdemelt volna.

Hevesi és Sándor Emil önmagukat multák felül a két szenvedélyesen gyűlölködő testvér megszemélyesítésében s eleitől végig hü ábrázolással, öntudatos alakítással tették szemléletessé a francia iróársaknak, Erekmann Chatriamnak nemes intenciója darabját.

Velük egy nívauon állottak perdantjaik, Louise és Georges, az egymást szenvedélyesen szerető két unekatestvér, amaz Cserni Berta, ez Klenovics érzelmes és helyes játékában.

Igen jó alak volt Krémer Jenő társulatunknak ez a sok oldalú s nagy alakító képességgel megáldott tagja, Florence e falusi tanító szerepeken, a melynek hü rajzával újra egy sikerült kabinet keppel gazdagította az ő pastell-kepeinek hosszú sorozatát.

Lubrinicz Julia (Florence felesége) és Bogycó (Juliette, Florence leánya) kis szerepüket igen jól játszották meg. Velük együtt kell megdícsérnünk Szatmáryt is, aki a vagyonleső szívtelen főerdész szemléletes képen mutatta be.

Szóval az egész előadás igen jó volt s a közreműködők érdemét még nagyban fokozza az a körülmény, hogy az üres ház által nem engedték magukat lehangolni s mint valódi művészekhez illik, teljesen önmaguknak játszottak, s a felhangzó vékony, de lelkes tapsot csak olyan szívesen vették, mintha a közelmult napok falrengető riadása zúgott volna feljükk.

A bucsuzó Tapolczay. Szintársulatunk szép tehetségű bonvianté színésze, ki májustól kezdve a vígszínházhoz van szerződötve, — már csak két szerepet játszik Debreczenben. Ezen a héten szerdán Figaro lakodalmában lép föl, jövő héten pedig utoljára a Tündér-ujjakban. Mint értesülünk, a kedvelt színészt bucsufellepte alkalmával ovációkban fogják részesíteni.

Vidék.

*** Márczius 15-ike Derecskén.** Nemzeti ujjászületésünk évfordulóját, márczius 15-ét, mint a magyar haza minden részében, úgy Derecske városában is a nagy naphoz méltóan ünnepelte meg a hazafias közönség. Az ünnepély a község háza udvarán délután 4 órakor vette kezdetét, nemzeti zászlókkal körülvett nagy közönség részvétele mellett Zakány Lajosnak, a bárándi választó kerület, valamint a derecskei függetlenségi párt elnökének megnyitó beszédével, mely után a községi dalárda énekelte Petőfi „Talpra magyar”-ját. Ezt követte Dr. Buday Józsefnek községünk jó nevű fiatal ügyvédjének fenkölt szellemű, e nagy napot híven jellemző emlékbeszéde, melyet a jelen voltak kivétel nélkül igazi lelki gyönyörrel élveztek. A dalárda által előadott Bajza: „Apotheosis”-át Bence Péter nagy hatást elért szavallata 1848 márczius 15-ike követte. A sikerült ünnepélyt a dalárda rekesztette be, igazi tüzzel előadott Huber „Szabadság dal”-a a legfelsőbb fokra emelte a közönség lelkesedését. E nagy napon Derecske józan gondolko-

zása nagy közönsége szép példáját mutatta egyik közhivatalnok iránti szeretetének és ragaszkodásának. Mily szép és megható látvány volt az, mikor fátylafény mellett nagy közönség zeneszóval és folytonos szakadatlan eljenzéssel vonult Uray Gyula lakása felé, a hol Szilágyi Gábor polgár üdvözölte a tanítót, a kit a rossz akarat a halál szélére állított és mikor így czélját nem valósíthatta, legdrágább kincsétől, becsületétől akarta megfosztani és élőhalottá tenni. — Szilágyi Gábor a polgárság érzelmét tolmácsolta, a mikor azt mondta, hogy a soknemű piszkos meghurcoltatások jutalmául fogadja szívesen a polgárság eme ragaszkodásának ily módon történt megnyilatkozását. Az ünnepelt valóban szívből jövő és meghatott szavakkal köszönte meg e ránezve igazán megüszelő szeretet nyilvánulás kimutatását. Ezek után az összes polgárság az ünnepelt tanító urral együtt a varosházán tartandó bankettre vonult, a hol vígan és a nemzeti ünnephez méltó toasztokkal vegyített mulatság várta az ezredévi márcz. 15-ét.

*** Márczius 15-ike Kabán.** E nagy közönség hazafias lakossága márcz. 15-ét ez évben is a nagy naphoz méltóan ünnepelte meg. Az ünnepély tulajdonképpen a ref. templomban vette kezdetét, hol a délelőtti istentisztelet alkalmával nt. Dávidházy János lelkész-esperes mondott az ünnepélyhez alkalmazott szép egyházi beszédet, mely után kijövrre a közönség a Hymnuszt énekelte. A templomból kijövet a község háza előtti „Kossuth-téren” felállított szószerk körül gyülekezett a polgárság, hol szeretett képviselőnk, Papp Elek beszélt az ezeréves Magyarország viszontagságos küzdelmeiről, belezöve beszédébe, hogy márczius 15-éről ez alkalommal azért nem szól, mivel délután ugyis kellőleg méltatva lesz nemzetünk történelmének eme kimagasló napja. Sajnálatának adva egyszerűs mind kifejezést, hogy a délutáni ünnepélyen jelen nem lehet, mivel választókerületének Nadudvar községébe kénytelen távozni. A délutáni ünnepély alkalmával ugyancsak a Kossuth-téren a nagyszámu polgárság — élükön a két függetlenségi olvasókör tagjaival — előbb Könyves Tóth Sámuel ev. ref. segédlelkész méltatta hatásos beszédében a márcz. 15-iki napnak jelentőségét, utána Dulházy Kálmán ref. tanító szavallata el lelkesedéssel Tóth Kálmán „Előre” czimű költeményét. Ezután az ünneplő közönség a „Szózat” éneklése alatt szétoszlott, haza- és szabadságszeretetet víve magával családi tűzheleihez. Este az „1-ös függetlenségi kör” nagyteremben társasvacsora volt, melyen mintegy 200-an vettek részt pártkülönbség nélkül a polgárok s a kör fáradihatatlan öreg elnöke és pénztárnoka mindent elkövettek, hogy a megjelent polgárok jól érezzék magukat, a mi sikerült is nekik annyira, hogy csak a reggeli órákban oszlottak szét a megjelent polgárok.

Márczius 15. H. Nánáson ezuttal is igen szépen ünnepelték meg márcz. 15-ét. Délelőtt a templomban Nagy. Pákozdy Lajos ur az ő lebilincselő előadásával méltatta a nagy nap jelentőségét, nem egyszer könnyekre fakasztván hallgatóit. Predikáció előtt és után a helybeli dalárda énekel hazafias darabokat. Templom után a gymn. ifjuság önképzőkörre és énekkara, László Gyula segédlelkész s választánár és Nagy Károly énektanár vezetése mellett tartott fényesen sikerült ünnepélyt, melyet szép számu intelligens közönség hallgatott végig. Ugyanakkor a népiskolai növendékek Dobrossy István tanító vezetése s felügyelete alatt hazafias dalokat énekelve s alkalmi költeményeket szavallva ünnepeltek. Délután ezekre mennő hallgatóság előtt Rákosi Viktor országoshírű írónk tartott alkalmi beszédet, majd László Gyula s. lelkész szavallata el a „Nemzeti dal”-t, a dalárda pedig alkalmi darabokat énekel.

*** Márczius 15. B. Ujvároson.** Márczius idusát, ezt a magyar nemzeti ünnepet lelkesen megünnepelte az idén is a b. ujvárosi polgári kör a piactéren d. u. 3 órakor. Juhász István a kör elnöke megnyitja az ünnepélyt, utána Nagy Gyula a debreczeni collégium VIII o. növendéke elszavallta: Petőfinék „Élet s Ha-

lál” czimű költeményét. Ennek az elszavallása után Szigeti Rezső vizs. tanító olvasta fel „Vissza emlékezé” 1848 márcz. 15-ikére” czimű értekezést, mely mindvégig lekötötte az ünneplő közönség figyelmét. Beszélt még Vargá Miklós ref. tanító, végül Kovács Zsigmond, a debreczeni collegium VIII. o. növendéke a „Talpra magyar” szavallta, mely után az ünneplő közönség társas vacsorára vonult vissza a kör helyiségébe s azután táncz következett.

*** Márczius idusa Miskolczon.** Min otlani munkataásunk írja, a nap fontosságázz méltán ünnepelték meg a sajtó szabadság kivívásának 48-ik évfordulóját. Reggel 8 órakor a ref. főgymnasiumi „Kazinczy-kör” tartotta diszülését melyen Czövek K. VIII. o. t. lendületes alkalmi beszédet tartott, az ifjuság pedig hazafias dalokkal énekelte. 9 órakor Kun Bertalan püspök a ref. templomban tartott szónoklatot. A keresk. közép iskola növendékei diszmagyarban tündököltek. D. e. 10 órakor az ifjusági zenekar Rákóczy indulójával kezdte meg az ünnepies aktust, majd Gálffy igazgató méltatta a nap jelentőségét, egyes alkalmi szavallatok után, első hegedűs vezetése mellett alkalmi darabokat játszott. Este a főgym. ifjusága zenés faklyás menetet az otthoni írók hírlapírók köre felolvasást rendezett a színházban pedig Hentallerné Pauli Mariska felléptével, a Siroki Román-cz-ot adták. (Va-dó).

CSARNOK.

Hullámok közt.

Regény két kötetben.

Irta: CSENGEY GUSZTÁV.

Első kötet.

24.

Néhány lap a multból.

A kerti fák dús lombjait szelid, reggeli szellő ringatta. A rózsák úgy virultak, úgy ilatoztak s a szép leány arca olyan halavány volt, mint azé az ifjué, ki most, mint oly sokszor, kedves, régi padján talált.

Farkas foglalta el helyét, valamit irtott s annyira elmerült gondolataiba, hogy csak akkor vette észre Idát, mikor az már előtte állott. Most a papirost lassan, csendesen zsebébe tette.

— Te vagy itt Farkas? — szólta Ida kissé elfogódott hangon. Oh be örülök, hogy már ki-járhatsz! Most már jól érzed magad egészen, ugy-e?

— Jól, Ida, egészen jól! — felelt halkán Farkas.

— Már hegedülsz is, hallottam az előb. Még ilyen szépen sohasem játszottad dalomat.

— Gondolod? Ugy érzem én is.

— És ha az a vers, mit most eldugtál előlem, van olyan szép, mint hegedű játék, akkor ne foszsz meg tőle.

— Van-e olyan szép, azt nem tudom, de hozzá illik a nótához, mert arra csináltam.

— Szöveget a melódiához? Oh kérlek, olvasd el! Majd ezután arra dalolom.

Az ifju erre a mondásra oly különösen nézett rá! Aztán mély, rezgő hangon mondá:

— Ida, jobb lesz tán, ha meg nem hal-lod . . .

— De én kívánom!

— Kívánod? jó!

Ezzel elővette a papirost. Ida melleje ült s ráfiggesztette tekintetét.

Farkas ezt olvasta:

Cserebogár, sárga cserebogár . . .
Emlékezel a dalra ugy-e bár?
Neked sirt ugy hegedűm nótája —
Mintha szived most is attól fájna.

Cserebogár, sárga cserebogár . . .
Nem hántad, hogy az a dal nekem fájn
Nem kérdezted, nem tudtad sohasem,
Ugy hangzott el szomorun, csendesen.

Cserebogár, sárga cserebogár . . .
Hasztalan szól hegedűm dala már,
Elvirult már a te szép tavaszod,
Hervad a nyár . . . azt is megsíratod.

Cserebogár, sárga cserebogár . . .
Fáj a szived, látom én, tudom már. —
Elmult álom, bolygó árnyék lettél . . .
Minek éltél? Minek is születted?

A vers már régen elhangzott s még mindig szóltanul ültek egymás mellett. Ida sápadtan nézett maga elé, végre megszólalt, fájó mosolylyal nézett föl Farkasra:

— Add nekem ezt a verset!
— Kívánod?
— Ugy jobb lesz, ha beleírod az ígért könyvbe.
— Te ragaszkodol ahoz az ígérethez?
— Nos, te vissza akarsz vonni?
— Nem, ha ragaszkodol hozzá, de én most arra kérlek, hogy mondj le róla.
— És miért?
— Mikor azt a verskötetet neked szántam, akkor még szabad voltál, most menyasszony vagy. Azt hiszem, ezt a könyvet nem nagyon illenék férjedhez vinni, félreértésekre adhatna alkalmat.

Ida lehajtottá fejét, majd fölnézett Farkasra bánatosan:

— Ugy hát csak ezt a verset kérem — emlékül!
— Emlékül? Legyen! De emlékül nem ezt szántam neked. Nézd, egy koszorút fontam számodra.

Ezzel lehajolt s a pázsit mélyéről egy rózsabimbós koszorút emelve föl, azt odanyújtotta Idának:

— Tudod-e, miért adom? Ez legyen menyasszonyi koszorúd!

Ida megrendült s pirulva rebegette:

— Hisz esküvőmíg elhervad.
— Tudom s völegényedtől új koszorút kapsz, de az csinált virágokból lesz fonva.

Rejtsd el a csinált virágok alá az én elhervadt koszorúmat . . . az én emlékeimet. Ki veszi azt észre? Ugy-e Ida, te nem feledsz el engem?

— Soha, soha! suttogott a leány.

Ez volt utolsó bizalmas beszélgetésük.

Várkonyi sűrűn látogatta a házat s Ida legtöbbször jegyesével volt együtt. Farkas csendes, udvarias magaviseletet tanúsított Várkonyi iránt, a ki a szeretetreméltó, éles eszű ifjával igen szívesen beszélgetett.

Végre eljött az esküvő ideje is. Ida férjhez ment.

Farkas még a bucsu pillanatában sem árulta el magát, elég erős tudott lenni, de Ida eltávozta után egész életiránya megváltozott.

Farkasra nem lehetett ráismerni. Őszinte, nyájas kedélye elborult, természete magába vonuló, zárkózott lett. Valami büszke, lovagias szellem szállta meg s legkedveltebb foglalkozása lett a vivás, lovaglás és vadászat.

(Folyt köv.)

MUTATÓ TÁBLA.

Függetlenségi könyvtár, nyitva kedd, csütörtök és szombaton este 6—7-ig.

Nyilvános olvasóterem: Hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 3—6 óráig.

A kir. törvényszéknél jegyzőiroda nyitva hétköznapokon d. u. 3—5 óra közt, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10—11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 2 órakor ünnepnapokon d. e. 11 órakor.

A debreceni kir. járásbíróóság szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat felvesz kedden és pénteken d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden szerdán.

Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában nyitva van minden szerdán és szombaton délelőtt 11—12 óráig.

Museum, a kollegiumban, nyitva van vasárnaponként d. e. 10—12-ig.

A Gönczy-egyesület „Otthona“ a kereskedelmi palotájában

Anyakönyvi hivatalos órák:

Délelőtt:

Hétfőn)
Csütörtökön) 11—12 óráig.

Kedden)
Szerdán) 9—11 óráig.

Pénteken)
Szombaton)

Délután:

Minden hétköznap 2—5 óráig.

Vasárnap délelőtt 9—12 óráig.

Március 31. Városi-bála „Bik“ disztermében

Sz. Dávid Istvánnál zene-estély: Vasárnap

Veres Tóni, kedden Rác Károly és pénteken Magyar Istvárek.

Közönség köréből.

Hol kapni jó magot?

Hirdeti néhány lap s hozzáteszi, mily nagy áldás az emberiségre nézve, hogy M. Ö. budapesti magkereskedő megye- és városszerte néhány kereskedőnek egy láda magot küld bizományba s nem kénytelen a közönség többé a helyben kapható »kétes értékű« magvakat vásárolni.

Jöllehet, hogy van oly helye szép magyar hazánknak, hol talán szükség volt ezen nagy áldást hozó eszmére, de városunkban M. Ö. ur csaknem egy félszázaddal elkésett, mivel czégem közel félszázad óta hozza forgalomba direct összeköttetés útjain az első külföldi termelők magvait, melyek jóság és o'csóság dolgában bármikor vetekednek bármely fővárosi magkereskedőével, sőt merem mondani, hogy azt mindkét esetben túl is haladják. A megye, illetve város közönsége tehát, valamint a „közegészség“ egy csepet sem lehetnek lekötelve népboldogító eszméje által, mert nálunk már akkor is lehetett jó és biztos magot kapni, midőn M. Ö. ur nem is sejtette, hogy mi a mag.

Azt pedig mindenkinek józan belátására bízom megítélni, hogy szállíthat-e valaki megbízható minőségű és csiraképességű magvakat, ki bizományi raktáraiból minden évben viszszaakapja óriási mennyiségű el nem adott s felmaradt magvait.

A mondva csinált elismerés tehát vézna kis reklámmá zsugorodott össze, melyből kiki lovonhatja a consecventiát.

Koncsek Géza.

elöbbs
Gaszner Károly.

Tőzsde.

Budapesti gabonatőzsde.

— Érk. d. e. 10 ó. 35. p. —

Őszi buza szept.—okt-re	6.70—71.
Uj buza őszre 1896.	7.98—7—
Őszi rozs	—
Tavaszi rozs	6.38—40
Őszi zab	—
Tavaszi zab	6.15—16
Uj tengeri május—jun.-ra	4.12—13

Bécsi gabonatőzsde.

— Érkezett d. e. 11 óra 20 p. —

Őszi buza szept.—okt-re	7.39—40
Tavaszi buza márcz.—apr.-re	7.52—54
Őszi rozs	—
Tavaszi rozs	6.91—93
Őszi zab	—
Tavaszi zab	6.40—42
Tengeri máj-jun.-ra	4.69—70.

Kőbányai sertés-piacz.

március 17.

a) Hizott sertés árak: 1. Magyar első rendű. Öreg nehéz (páronként 300—400 klgon felüli sulyban — krig. 2. Öreg közép (páronként 300—400 klg sulyban) — krig. 3. Fialat nehéz (páronként 320 klgon felüli sulyban) — krig. 4. Fialat közép páronként 251—320 klg. sulyban 46—47 krig. 5. Fialat könnyű (páronként 250 klgmíg terjedő sulyban) — 45—47 krig. 11. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 klgon felüli sulyban) 45 krtól — 46 krig. Közép páronként 220—280 klgmíg terjedő sulyban) 43—45 krig. Könnyű (páronként 220 klgmíg terjedő sulyban) 45—46 krig. Szerbiai 9. Nehéz (páronként 200 klgon felüli sulyban) 48—49 krig. 10. Közép (páronként 220—260 kgr. sulyban) 45—46 krig. 11. Könnyű (páronként 220 klgmíg terjedő sulyban) 44—45 krig. Sertés létszám 1896 évi márc. hó 13-ik napján volt készletben 18662 drb. 1896. márc. hó 14-15-ik napján felhajtott — drb. 1896. márc. 14-ik napján elszállított 323 drb. 1896. évi márc. hó 18-ik napjára maradt készletben 18309 drb. hozott-sertés forgalom változatlan.

Nyilttér.

Foulard-selyemet 60 krtól 3 frt 35 krig méterenként — japáni, chinai, s. a. t. a legujabb mintázattal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes Henneberg selymet 35 krtól 14 frt 65 kr. méterenként sima, csikos, kockázott, mintázott damasztot s. a. t. (mint egy 240 különböző minőségben 2000 szín és mintázattal s. a. t. a megrendelt áru postabér és vámmentesen a házhoz szállítva, mintákat postafordultával küld Henneberg G. (cs. és kir. ud. szállító) selyemgyára Zürichben. Svájcba czimzett levelekre 10 kros, és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. (II)

női confectió üzlet.

Van szerencsém a n. é. hölgy közönséggel tudatni, hogy a városháza épületében, Kossuth-utczán lévő

női divat üzletemet

ugyancsak a mai naptól **női confectióval** bővítettem meg és már megérkeztek, a **legujabb divatu tavaszi**

gallérok és jaketek **gyermek felöltöket** **ugymint a legdivatosabb**

női és gyermek kalapok.

Alakítások és rendelmények gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Azon kellemes helyzetben vagyok, hogy **ugy áru min' árak** tekintetében a versenyt bárkivel kiállom. Tisztelettel

EMERICH ARNOLDNÉ

női divat-terme Kossuth-utca elején.

Legujabb gyártmány!

KOPÁCSI

crème-szappan

legkitünőbb szer a

testbőr ápolására.

Kapható minden előkelőbb

*** I P A R M Ū A R U ***

és

ILLATSZER RAKTÁRBAN.

Darabonként 35 kr.

*** Egy doboz. 3 darabbal, 1 frt. ***

Nagyban eladás az Osztrák-Magyar

Monarchiában.

Wellisch, Frankl & Co-nál

Bécsben.

214.

Az „István gőzmalmi“ társulat GYÁRTMÁNYAINAK ARJEGYZÉKE

Az 1887. április hó 18-án Budapesten tartott általános magyar malom-gyűlésen megállapított s 1887. évi június 1-én életbeléptetett eladási, fizetési és szállítási módozatokra vonatkozó egyezmények szerint.

ITT HELYBEN KÖTELEZETTSÉG NÉLKÜL

Készpénzfizetés mellett, zsákkal együtt:

	100 kiló	
A Asztali dara nagyszemű	14.—	
B Szinte „ aproszemű	13.40	
C Királyliszt	13.40	
1. Lángliszt kivonat	12.80	
2. Elsőrendű zsemlye liszt	12.20	
3. Zsemlye liszt	11.80	
4. Elsőrendű kenyér liszt	11.40	
5. Közép kenyér liszt	10.80	
6. Kenyér liszt	10.—	
7. Barna kenyér liszt	8.60	
8. Takarmány liszt	6.40	
11. Fióm korpa zsákkal	4.—	
11. „ „ zsák nélkül	3.80	
12. Durva korpa zsákkal	3.80	
12. „ „ zsák nélkül	3.60	
Csirke buza zsák nélkül	3.—	

A zsákok súlytartalma, teljsúly tiszta súlynak véve.

A. B. 0—6 számig	85 kilogramm.
7. és 8. szám	70 „
11. és 12. szám	50 „

Debreczen, 1896. jan. 21.

Védjegy.

Máriacelli

Gyomor-cseppek

nagyszerűen hatnak gyomor bajoknál, nékülözhetően és általánosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: ótvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, fejfájás, savanyú, felbőffőség, hasmenés, gyomorégés, felesleges, nyálkaválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs szökülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejfájásnál, a menyinyben ez a gyomortól származott, gyomortulterhelésnél étellekkel és italokkal, giliszták, májbajok és hámorrioidáknál.

Említett bajoknál a **Máriacelli gyomor-cseppek** évek óta kitűnően bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi forrást: **Tőrök József** gyógyszerész **Budapest**, Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tisztelesen tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brády) és ezen szavakkal: „Valódiságát bizonyítom“.

A **Máriacelli gyomor-cseppek** valódián kaphatók.

Kapható Debreczenben: Göll Nándor, Tóth Béla, Mihalovits István, Dr. Rotschnek V. Emil, Tamássy és Balázs gyógyszerészeknél, Diószegen Vaday Ignác, Érmihályfalván Mátray István, Hadrázon Farkas Ödön, Kabán Horváth Kálmán gyógyszerészeknél.

ELSŐ DEBRECZENI paplan-gyár

Debreczen, Széchenyi-utca.

Paplanok, madráczok Goldschmid Emil

mérték szerint

gyorsan és pontosan elkészítetnek

ÜGYNÖKÖK

magas jutalék és rendes fizetés mellett felvétetnek egy **redőny** és **görfüggöny** gyárhoz.

Ajánlatok czimzandók:

Goldschmid Emil

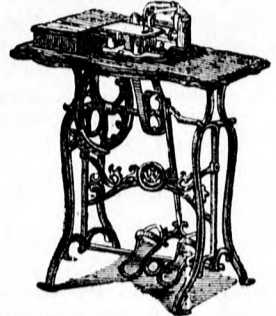
redőny és görfüggöny gyár
Prág-Belveder, Pósta Prága VII.

Legolcsóbb bevásárlás.

Éltem: csak jót —

lehető

olcsón.

Varrógép javítóműhely.

Tűkőr- és képraktár.

Van szerencsém a kerékpár sportot kedvelő t. urak szives tudomására hozni, hogy **kerékpár-raktáramat** a mai kor igényeinek teljesen megfelelően, **dus választéku raktárral** rendeztem be.

Előnyös bevásárlásaim és azon körülmény, hogy mint vidéki kereskedő kevés költséggel tartom fenn üzletemet, azon helyzetbe hozott, hogy vevőimet **valóban jó és csinos kerékpárokkal** és ezek felszerelési cikkekivel a **legjutányosabb árak és kedvező fizetési feltételek** mellett szolgálhatom ki.

Egy angol pneumatikus kerékpár, teljesen jó és finom kiállítású 56-os Modell 63-as áttétel fel és leszerelhető sárvédővel s szükséges szereltáka, szerszámokkal ellátva **170 frttól kezdve** és feljebb.

Kerékpárimért egy évig szavatolok, mely idő alatt esetleg előforduló hibákat saját műhelyemben szakértő gépészem díjtalanul igazít.

Betartás saját gépeimen, külön e célra elkészített kerékpár iskolában teljesen ingyen.

Kiváló tisztelettel

DEUTSCH EDE

Hatvan-utca.

Varrógép-raktár.

RABOK MUNKÁJA.

Szives tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy a kir. kincstár engem a debreczeni kir. fogházban a rabok munkával való ellátásával megbízott. — E célból felállítottam ottan egyelőre

asztalos és kosárkötészeti műhelyeket,

hol is elsőrangú művezetőket és tanító segédeket lalkalmaztam.

Elvállalok minden az **asztalos munkához** tartozó munkát, u. m.: üzleti felszereléseket, bolti állványok, kávéházi és terem falazatok (lamperie), szobák, szalidok és irodai berendezéseket, az építkezéshez szükséges ajtókat, ablakokat, spatlétakat, parketeket, ugyszintén **portálokat**, megrendelésre, valamint **butorjavításokat** és **tisztításokat**.

Készítetek **seres** és más csomagoló ládákat s egyáltalában mindent, a mi az asztalos szakmukához tartozik. Elvállalok mindennemű **kosárkötészeti** munkát, nevezetesen: igen csinos utazó koffereket, virágállványokat, kézi, piaci és mosó kosarakat, papirtartókat, kézi, boros és gyümölcs kosarakat, ugyszintén **szeker** és **kocsi kasokat** mérték szerint, nemkülönben mindenféle **nádszékfonásokat** és azoknak javítását.

Mintacikkek megtekinthetők. Az árak olyan mérsékeltek, hogy bárki is bizalommal fordulhat hozzám. A n. é. közönség szives megrendeléseit kérve, vagyok tisztelettel

BERNÁTH JENŐ,

a debreczeni fogház rabmunka vállalkozója

Iroda: Nagy-Várud-utca a törvényszéki palotával szemben, az eczetgyár helyiségében.